

صبح ایران

جادوی باغ‌کیانوش

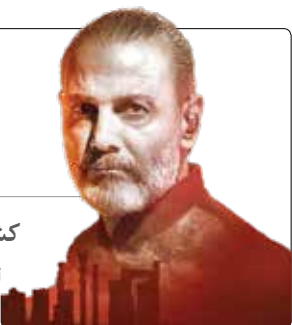
اولین ساخته رضا کشاورز حداد با ابزار سینما، واقعیت و خیال را به سینمای نوجوان آورده است

صفحه ۱۰

کنسرت‌گذاری ضرورتی فرهنگی

کشورهای همسایه با برگزاری کنسرت موسیقی خوانندگان لس‌آنجلسی، به دنبال استحاله فرهنگی کشور هستند

۱۱

«خانه روشنا» وقف کودکان کار

مجموعه‌ای جدید به کارگردانی و نویسندگی مهدی زنگنه راهی آنتن شبکه دو سیما شده است

۸۱

هیجان «حروف دانش»

مسابقه زنده تلفنی تلویزیون توانسته مصداقی از آموزش براساس سرگرمی باشد

۶۱

روایت تاریخ از کارنامه روحانیت

اعتقاد عملی آخوند خراسانی به ولایت فقیه

اسلامی را به حسن مراقبت آن آقایان عظام، طوری مرتب و تصحیح فرموده‌اند که در موارد و مراجعه به محاکمات و سیاسات، با موازین شرعیه منطبق و به توارد و مرور دهور و اعصار، مورد شبهه و اشکال نباشد....»

از همین روی در اواسط سال ۱۳۲۵ هجری قمری، پس از پیشنهاد و طرح اصل دوم متمم قانون اساسی درباره نظارت فقها بر مصوبات مجلس، آخوند با ارسال تلگرافی نه تنها آن را تأیید کرد بلکه بااهمیت دانست. براساس آنچه احمد کسروی در کتاب «تاریخ مشروطه ایران» نوشته: «...و حتی فرمود که زناده عصر به گمان فاسد حریت، این موقع را برای نشر زندقه و الحاد مغتنم و این اساس قویم را بدنام کرده‌اند، در نتیجه لازم است ماده ابدیه دیگر در دفع این زناده و اجرای احکام الهیه عراسمه بر آنها و عدم شیوع منکرات درج شود....»

در واقع از نظر آخوند خراسانی (آن‌گونه که احمد کسروی در همان کتاب تاریخ مشروطه ایران نوشته) هدف از مشروطه و تاسیس مجلس شورای ملی،

«...رفع ظلم و آغاثه مظلوم و اعانت ملهوف و امر به معروف و نهی از منکر و تقویت ملت و ترقیه حال رعیت و حفظ بیضه اسلام است...»

صحیحه آن از شرع قویم اسلام ماخوذاست» و مشکلات اساسی جامعه ایران را که از سال‌ها قبل در مقام چاره‌جویی آن بودند، برطرف می‌کند، از این رو به تأیید و حمایت آن همت‌گماردند....» از اولین نوشته‌های آخوند خراسانی درباره مشروطه و مجلس آن، نامه ایشان به نمایندگان مجلس و علمای تهران در اواخر ذیحجه یا اوایل ذیحجه ۱۳۲۴ هجری قمری، پس از نگارش قانون اساسی اولیه است. آقائنجفی قوچانی در کتاب «برگی از تاریخ معاصر» درباره محتوای نامه‌های آخوند خراسانی می‌نویسد: «... آخوند در نامه خود به نمایندگان، مجلس را «مفتاح سربلندی دین و دولت و پایه قوت و شوکت و استغنا از اجانب و آبادانی مملکت» معرفی کرده و در ادامه از لزوم اجرای «قوانین محکمه دین» و فراهم ساختن ترتیبات صحیح برای سخن‌گفته است....»

ناظم الاسلام کرمانی در همان کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» اضافه می‌کند: «... خراسانی همزمان، نامه‌ای به عالمان تهران نوشت و تلگراف‌های آنها را درباره اتقان امر مجلس، از اعظم بشارات دانست و فرمود که یقین دارد فصول نظامنامه قانون

شرایط آن عصر به دلایل گوناگون، حاکمیت مستقیم فقها را عملی نمی‌دانست، به دنبال نظام جانشین و قدرمقدور بود تا مشکلات جامعه اسلامی ایران در حدامکان برطرف شود. ایشان مشکلات سیاسی و اجتماعی ایران در عصر خود را مسائلی چون اهتمام نداشتن برای حاکمیت ارزش‌های اسلامی، عدم وجود عدالت اجتماعی، عقب‌ماندگی کشور و سلطه استعماری بیگانگان تشخیص داد و پیش از مشروطه به فعالیت‌هایی دست‌زد که نتیجه چندانی نداشت.

ناظم الاسلام کرمانی در کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» در این باره می‌نویسد:

«... آخوند خراسانی همراه بعضی از علما، بعد از تأمل، علاج را متوقف بر چند امر دانستند: اول اصلاح حال کلیه متصدیان امور و ترتیب آنها بطیقاتهم.... دوم، تحصیل اتحاد کامل فیما بین دولت و ملت به طوری که از روی واقع و حقیقت (نه محض لفظ و صورت) پدر و فرزند باشند.... سوم؛ تهیه اسباب استغنا از اجانب و احداث کارخانجات و ترویج امتعه داخلیه و افتتاح مکاتب و مدارس کامله به تعلیم و تعلم علوم و صنایع محتاج البهاء با کمال مراقبت و تحفظ بر عقاید و اخلاق و اعمال اطفال مسلمین... او بعضی دیگر

از مراجع، در تهیه مقدمات این امور متحیر بودند که به چه وسیله ممکن تواند بود؟ تا آن‌که در سال‌های پایانی عمر مظفرالدین‌شاه در این باب مذاکراتی شد ولی به مواعید اقلانیه گذشت.»

مجموعه حوادث و رخدادهایی که از اوایل سال ۱۳۲۳ تا اواسط ۱۳۲۴ هجری قمری در تهران و بعضی از شهرهای دیگر اتفاق افتاد (به‌ویژه مهاجرت کبرای علمای تهران به قم و به دنبال آن تحصن در سفارت انگلیس که تغییر عنوان عدالت‌خواهی را در پی داشت)، سبب صدور فرمان مشروطیت در ۱۴ جمادی‌الثنائی ۱۳۲۴ هجری قمری گردید، آخوند خراسانی همراه بعضی دیگر از مراجع تقلید مقیم نجف در مقابل این حوادث مقدماتی، همچون قضیه موسیوی نوز بلژیکی و مهاجرت علما به قم، عکس‌العمل نشان دادند. آخوند و دیگر مراجع عنایت، پس از صدور فرمان مشروطه، از آن حمایت کردند.

ناظم الاسلام کرمانی در کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» می‌نویسد: «... آنچنان که خود علمای فوق بعدها نوشتند، در مقام «فحص از خصوصیات» نظام مشروطه برآمدند. آخوند خراسانی، میرزا حسین تهرانی و شیخ عبدا... مازندران‌ی «بعد از

تأمل کامل»، به این نتیجه رسیدند که «مبانی و اصول

احکام صادره از سوی آخوند خراسانی که در بخش پیشین ذکر شد، دقیقاً مضمون همان روایاتی است که ولایت‌فقیه/اثبات می‌کند و علما و فضایی مانند امام خمینی (رحمه... علیه) به آن استناد کرده‌اند. اگر آخوند خراسانی، حوزۀ امور عمومی را به مردم سپرده بود، هرگز نمی‌توانست از جنبه فقهی، این‌گونه سخن بگوید. آیا بهتر از این می‌توان ولایت مطلقه برای فقیه قائل بود؟ آیا این نظرات در صدر مشروطه از سوی علما و روحانیت، به‌جز همان جمهوری اسلامی است که از یک سوی، فقیه دارای اختیارات شرعی است و از سوی دیگر در چهارچوب قوانین پذیرفته شده مورد توافق مردم، عمل می‌کند و در چهارچوب مصلحت با رأی مردم، تولی امور مسلمانان را بر عهده می‌گیرد.

البته آخوند خراسانی در حدود سال ۱۳۱۸ هجری قمری در حاشیه خود بر بخش بیع از کتاب «مکاسب» شیخ مرتضی انصاری، درباره ولایت فقیهان جامع‌الشرایط بر امور عامه بحث کرد و همچون استاد خود، شیخ مرتضی انصاری، دلالت روایات مورد ادعا بر این مسأله را نپذیرفت و حتی برخلاف نظر موافق شیخ انصاری نسبت به ولایت امضایی و غیراستقلال فقیه، آن را نیز به نقد کشید. تا این مرحله، آخوند خراسانی، موافق ولایت عامه فقیه نیست اما مرحله دیگری نیز وجود دارد که در آن جناب آخوند، مشروعیت تصرف فقیهان در امور عمومی را پذیرفته است.

آخوند خراسانی همچون برخی فقهای دیگر که ادله روایی را نمی‌پذیرند اما در مرحله بعد مشروعیت تصرفات عمومی را برای فقیه اثبات می‌کنند، به صراحت گفته است:

«قد متیقن [فقیه] از کسانی است که جایز است در مسائل عمومی تصرف کرده یا ندانند، فقها هستند.»

ایشان پس از نقد دلالت روایات بر ولایت عامه فقیه، نوشته است:

«... لکن از این ادله (ادله روایی) می‌توان به دست آورد که فقیه، قدر متیقن از میان کسانی که احتمال داده می‌شود، مباشرت یا ندان و نظر آنها، معتبر در تصرفات باشد، همچنان که مومنین عادل در صورت فقدان فقیه، قدر متیقن از کسانی هستند که تصرفاتشان مشروعیت دارد....»

این عبارت نشان می‌دهد که از نظر آخوند خراسانی، مشروعیت تصرف، منحصر به فقیه است و تا زمانی که فقیه، موجود است، دیگران به هیچ عنوان به صورت مستقل، مشروعیت ندارند.

با وجود اعتقاد آخوند خراسانی به مشروعیت حاکمیت سیاسی فقیهان، از آنجا که ایشان همچون علمای دیگر، در

سید مستغنی
استادساز
کارشناس سینما

رویداد

مجسمه «مولانا» در میدان محمدیه رونمایی شد

طی آیینی با حضور مدیران ارشد فرهنگی، شهری و سفرای کشورهای تاجیکستان، ترکیه و قزاقستان، مجسمه مولانا، شاعر و حکیم بزرگ ایرانی اثر استاد نادر قشقایی، هنرمند مجسمه‌ساز در میدان محمدیه تهران رونمایی شد. محمود شالویی رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی طی سخنانی در این مراسم گفت: «انجمن از بدو تأسیس فعالیت‌های قابل توجهی در بحث ساخت، مرمت آرامگاه‌ها و ابنیه مرتبط با مفاخر و مشاهیر ایران و جهان یارسی زبان را در دستور کار خود قرار داده و خوشبختانه طی یکی دو سال گذشته با پیگیری‌های انجمن و مساعدت دستگاه‌های مرتبط، خاصه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و حمایت‌های سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، بار دیگر این موضوع مهم در راستای بهسازی بناهای یادمانی مفاخر و ساخت تندیس و مجسمه این بزرگان برای بهره‌برداری در فضاهای شهری، در دستور کار قرار گرفت.»

به گزارش ایبنا، مشاور وزیر فرهنگ اضافه کرد: «خوشبختانه سال گذشته مجسمه باشکوهی از سوی انجمن و با طراحی هنرمند مجسمه‌ساز کشورمان جناب آقای نادر قشقایی برای حکیم نظامی ساخته شد که مقارن با هفته بزرگداشت این حکیم، در میدان ونک تهران نصب گردید.»

شالویی تأکید کرد: «در روند ساخت و بهره‌برداری مجسمه و تندیس‌های مفاخر و مشاهیر ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مساعدت ویژه‌ای را برای تأمین اعتبارات مالی می‌ذول کرده‌اند؛ همچنین شورای محترم شهر و شهرداری تهران نیز با همراهی سازمان زیباسازی و شهرداری منطقه دوازده تهران، از هیچ کوششی برای عملیاتی شدن طرح ساخت و نصب مجسمه مولوی در پایتخت ایران عزیز دریغ نکرده‌اند.»

رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در پایان گفت: «در آینده نزدیک، با همکاری مسئولان محترم فرهنگی کشور، ترکیه به زودی در ایران و ترکیه، خاصه در شهرهای قونیه و خوی، آیین‌های باشکوهی برای بزرگداشت جناب شمس تبریزی و مولانا برگزار خواهد شد.»

در ادامه مهدی چمران رئیس شورای شهر تهران به ایراد سخن پرداخت و گفت: «با نصب و بهره‌برداری از مجسمه جناب مولانا در یکی از میادین پرد تهران، هم به لحاظ فرهنگی و هم به جهت زیبایی‌شناختی، تأثیر قابل توجهی در این منطقه ایجاد خواهد شد، چرا که در گذشته نام میدان و تندیس موجود در آن منظره مناسب و مطلوبی نداشت.»

او تأکید کرد: «با همکاری و مساعدت انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در آینده روند ساخت و بهره‌برداری از تندیس و یادمان‌های مفاخر در معابر و میادین بزرگ پایتخت سرعت بیشتری خواهد گرفت تا مردم عزیز شهر تهران پیوند بیشتری با چهره‌های تابناک فکر و فرهنگ ایران اسلامی پیدا کنند.»

